Anul 36 BUCUREŞTI, la 31 Iulie 1938 Nr. 30

LIBERTATEA

—Foaie pentru săteni şi muncitori, întemeiată la Orăştie, în anul 1902—

„LIBERTATEA" ESTE PROPRIETATEA FAMILIEI MOŞTENITOARE ALUI ION I. MOŢA

Redactor răspunzător: GAVRIL POP

PREŢUL FOII ESTE: 120 Lei pe un an, 60 Lei pe ½ an, 30 Lei pe 3 luni.

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA „LIBERTATEA" Moţa BUCUREŞTI I. — Calea Victoriei 63. Aici se vor trimite orice scrisori pentru redacţie precum şi cererile sau banii pentru abonamente.

Apare în fiecare Duminecă

Preţul unui număr 2 Lei

Regina crinilor s'a frânt!...

de VASILE MILITARU

Regina cu surâs de floare,
Cu ochii plini de vis şi dor,
Ca soarele mângâetoare,
Regina noastră-a tuturor, —
Pe drumul veciniciei albe, cu crinii ţării toţi la piept,
S'a dus la Ferdinand Cel Mare, la Ferdinand Cel Bun şi Drept,
Ducând, în crinii plini de rouă ce azi la pieptul Ei a strâns,
Icoana ţării 'ngenunchiate, cu ochii potopiţi de plâns...

Plângi, ţara mea, sub neagră jale...
Cernită fruntea să ţi-o pleci,
Că azi Regina ta frumoasă, Regina desrobirii tale,
Regina care-a plâns cu tine pe-ale bejeniei poteci,
Regina care, prin spitale,
Plângând ţi-a mângăiat vitejii, — acum te-a părăsit pe veci...

Plângi, ţara mea, că Zâna albă n'o mai zâmbi pe-a tale lunci,
Şi mâna-I n'o să mai mângâe obrajii bieţilor tăi prunci;
N'ai s-O mai vezi, strălucitoare ca soarele, la 10 Mai,
Când defilau, mai plini de falä, prin faţa Ei, oşteni şi cai;
De dorul Ei şi-or stinge crinii mireasma risipită 'n vânt...
Regina ta şi-a stins surâsul... Regina crinilor s'a frânt...

Ea te-a purtat adânc în suflet şi-a fost mereu cu tine una —
Şi când ţi-a fost senină zarea, şi când te-a doborît furtuna;
De soarta ta pe-a Ei legând-o, a vrut cu tine-aceiaşi stea:
Când ai surâs,— şi Ea surâs-a; când tu ai plâns, a plâns şi Ea!..

Aşa precum răspunde o mamă când pruncul ei iubit o chiamă,—
Ea ţi-a răspuns cu 'nfiorare,— şi ca Regină, şi ca mamă,—
Şi nu ştiu dac'a fost vre-o mamă în mai adâncă 'nfiorare
Cum a fost ea de 'nfiorată, în clipa făr'-asemănare
In care România mică ajuns-a România-Mare...
Crescându-te cu drag, o, ţară, pân' ai ajuns aşa cum eşti,
Regina ta ţi-a spus poveşti,
Te a legănat, grăindu-ţi basme cu zâne, Feţi-Frumoşi şi Smei,
Uitând de ţara ce-a născut-O, — că pre I fu dragă ţara Ei!...
Din toate zânele Ei dalbe,
Ea însăşi cea mai dalbă zână,
Pe strat de romăniţe albe
De atâtea ori a stat s'asculte cavalul bacilor, la stână.
Şi a'âtea lacrămi prin poene
Reginei i-au picat din gene,
Simţind cum inima-I răpune
Aleanul doinelor străbune!.:
In dragul tău apoi, — de zor,
Cu furca 'n brâu a tors fuior,
Şi-adeseori Regina-Zână — ca soarele de Mai bălae, —
Purtând cu drag a tale strae
Şi cu mijlocul strâns în bete, —
S'a prins în hori,
La sărbători, —
Intru nimica osebind-O prin straele-I, de-a tale fete...
Dar mila cea nemărginită a Zânei florilor de nufăr
Asupra celor care sufăr,
A fost asemeni mângâerei ce 'ncepe soarele s'aştearnă
Pe-acei ce, fără foc în vetre, au tremurat o 'ntreagă iarnă...

Fierbinte pururi, mila Ei
S'a coborât, alinătoare, pe suferinţa din bordei,
Şi-atâtea mii şi mii de lacrămi a şters prea-milostiva Zână,—
Uitând că mâna ce le şterge e însăşi a Reginei mână...

Acum... cu roşii flori în braţe, Ea, dalba Neamului Regină,
In roi de Serafimi, se sue la cer, spre vecinica Lumină...
O stea pe cerul nopţii cade... e parc'o lacrimă de sânge...
Prelung plâng clopotele toate. Plângi, ţara mea, că ai ce plânge.

REGINA MARIA, DOAMNA ŢĂRII, AMURIT...

Regina noastră a plecat dintre noi

Se împlinesc 11 ani dela moartea Regelui Ferdinand I. Aproape în aceiaşi zi şi în aceeaşi lună a închis ochii pe vecie buna şi blânda noastră Regină Maria. Moartea cruntă a oprit la popasul veciniciei viaţa de sbucium şi de frământare a unei Regine care, în decursul unei glorioase domnii, nu a fost numai Regină soţie şi mamă, ci a fost în acelaşi timp şi o neadormită luptătoare, înainte mergătorul, steaua care lumina calea oamenilor noştri de stat, împreună cu cari a făurit România Mare.

In istoria popoarelor puţine regine se cunosc, cari să fi avut hărnicia şi isteţimea Reginei Maria. S'a aruncat în valul vieţii, a luptat şi a vâslit din răsputeri în toate împrejurările şi pe toate tărâmurile, dând pilda cea mai vie de cum trebuie să fie o Mamă şi o Regină. A dovedit o credinţă eroică în dragostea pentru Patrie. Povestea vieţii Reginei Maria are clipe înduioşetoare. Puţin s'a adăpat din bucuriile vieţii, căci a trăit şi a suferit alături de poporul, care se zbătea în jug strein, subt stăpânire streină şi nemiloasă.

La începutul marelui războiu, când frământările din România cea mică ajunseseră la o stare foarte grea, se vorbia chiar că familia regală va părăsi Ţara. Era atunci anul 1914 şi domnia Carol I-iul. Cuprinsă de desnădejde şi cu lacrimi în ochi, iată ce a spus Regina Maria, la auzul acestei veşti: **»Cum să părăsesc acest popor, care începuse să se încreadă în mine şi să privească spre mine ca la nădejdea cea viitoare; să părăsesc munca mea, viitorul meu, dreptul meu de a mă odihni pe veci în pământul românesc? Nu, nu; aşa ceva nu se va întâmpla niciodată!.. Chiar dacă Alţii s'ar hotărî să plece, eu m'aşi fi înfipt cu copiii mei în pământul acesta, şi ca să ne desprindă de el, ar fi trebuit să smulgă şi inimele din noi!«**

In timpul războiului Regina Maria a fost ocrotitoarea, mângâetoarea celor suferinzi. Pagini neuitate au fost scrise în istoria poporului de faptele Reginei Maria din timpul războiului. Cu toate că a fost Regină, nu s'a înfricat de boale, a intrat în Spitale unde bântuiau cele mai grozave boli, s'a dus la căpătâiul suferinzilor, i-a ajutat, i-a lecuit cu regeasca Sa mână şi par'că îngerul păzitor ar fi ocrotit soartea noastră, căci acolo unde punea mâna Regina Maria, totul se vindeca, totul se înveselia, totul se întorcea spre bine, spre dorul de viaţă şi de libertate.

Acum Ea nu mai este printre noi. Neamul românesc a rămas orfan. Buna şi milostiva Regină, mama răniţilor, mama copiilor, ocrotitoarea celor necăjiţi, a murit. S'a stins frumoasa din poveşti, Cosânzeana copilăriei noastre, zâna din iconica pe care o puneam alături de chipul Maicii Domnului. S'a dus dintre noi, acolo sus în ceruri, lângă Ferdinand soţul Ei iubit.

Soartea a vrut să fie astfel. In amintirea poporului va rămânea deapururi chipul Reginei Maria, care a fost cea dintâi împărăteasă a tuturor Românilor. Peste mormântul proaspăt deschis dela biserica Argeşului, din cele patru colţuri ale ţării, poporul picură lacrimi de durere şi duce pământ din glia sfântă, la a cărei desrobire Regina Maria a avut partea cea mai aleasă.

Dumnezeu să-şi aducă aminte de sufletul Ei şi să I aşeze acolo unde nu este durere, nici întristare, ci viaţă fără de sfârşit.

GAVRIL POP

Cum a decurs înmormântarea

In numărul trecut al gazetei am pomenit pe scurt împrejurările în cari s'a sfârşit din viaţă Regina Maria.

De mai bine de un an, Regina Maria suferea de o boală de ficat (mai). Pentru a şi putea îngriji mai bine sănătatea, a părăsit ţara şi a plecat la Merano, un oraş din partea de miazănoapte a Italiei, în munţi, unde se află o foarte renumită casă de sănătate. Acolo a stat până acum 2 săptămâni, subt îngrijirea unor medici vestiţi.

In vremea din urmă, boala începuse să se înrăutăţească. Neîncrezătoare într'o vindecare şi poate simţindu-şi sfârşitul, Regina Maria s'a cerut să fie adusă acasă. După 2 zile de călătorie a ajuns aproape de graniţa României. Boala nemiloasă a cuprins cu toată puterea trupul Reginei. La Cernăuţi boala s'a înrăutăţit. Aici a fost lipsă de un popas de 12 ciasuri. Cu tot sfatul medicilor Regina Maria şi a adunat puterile şi a pornit spre Sinaia. De abia a trecut o zi şi o noapte dela sosirea la Sinaia. Starea Reginei s'a înrautăţit şi cu toate îngrijirile medicilor, şi-a dat obştescul sfârşit în ziua de Luni 18 Iulie, la orele 5 după amiaz.

(continuare în pag. 2).

Cum a decurs înmormântarea

— Urmează din pagina 1 —

La Castelul Peleş

Vestea morţii Reginei Maria a sguduit toată suflarea românească. O mare mulţime de oameni, veniţi din toate colţurile ţării, s'au adunat la Sinaia pentru a vedea pentru cea din urmă oară pe Regina moartă. Castelul Pelişor fiind neîncăpător, trupul neînsufleţit al Reginei a fost aşezat pe un catafalc în odaia cea mare a castelului Peleş din Sinaia. Aici, străjuită de 4 ofiţeri din Regimentul de Roşiori „Regina Maria", Regina a fost lăsată 2 zile. Popor mult s'a închinat şi a vărsat lacrimi la căpătâiul Reginei.

Spre Bucureşti, la Cotroceni

După 2 zile, sicriul cu rămăşiţele pământeşti ale Reginei Maria a fost ridicat dela Castelul Peleş din Sinaia şi pus într'un tren mortuar, care a pornit spre Bucureşti. Trenul împodobit cu flori multe era înfăşurat în pânză de coloare violetă (lila), care este doliul Regilor Angliei, aşa cum a lăsat în testament Regina Maria. In tren au mai luat loc M. Sa Regele Carol II, Marele Voevod Mihai şi întreagă familia regală, dimpreună cu suita.

Dealungul drumului, dela Sinaia la Bucureşti, prin gările mari şi prin sate, poporul era îngenunchiat, purta luminiţe aprinse şi îşi plângea Regina iubită. Toată valea Prahovei plângea de jale. Clopotele tuturor bisericilor se tânguiau în glas de înmormântare. Din înaltul cerului cernea o ploaie deasă. Pare că înseşi cerul vărsa lacrimi de amărăciune.

După câteva popasuri scurte, Joi la ora 1, trenul a ajuns în halta regală Cotroceni, din preajma palatului regal. In aşteptarea trenului se aflau în gară: membrii guvernului, reprezentanţii tuturor ţărilor străine, toate autorităţile civile şi militare din Bucureşti, elevi străjeri şi popor mult. Cel dintâi a coborât din tren M. Sa Regele, urmat de A. S. R. Principesa Elisabeta, Marele Voevod Mihai Mai era de faţă şi Prinţul Nicolae, fratele Regelui, care sosise cu aeroplanul din străinătate. In clipa în care 4 ofiţeri din Regimentul de Roşiori coborau sicriul, toate clopotele Bucureştiului au început să sune, iar 75 de lovituri de tun au anunţat sosirea trenului în gara Cotroceni. Sicriul a fost aşezat pe un catafalc. I. P. S. Sa Patriarhul Miron a săvârşit o scurtă slujbă religioasă, după care familia regală s'a retras şi s'a dat îngăduire publicului să se închine în faţa Reginei moarte.

Vreme de 2 zile, de Joi şi până Sâmbătă, întreg Bucureştiul s'a închinat în faţa rămăşiţelor pământeşti ale Reginei Maria, care făcea cel din urmă popas în palatul dela Cotroceni.

Spre locul de odihnă

Duminecă în 24 Iulie, dimineaţa la ora 8, a fost săvârşită o scurtă slujbă relegioasă, apoi sicriul a fost aşezat pe carul mortuar şi purtat prin Bucureşti, spre gară, prin faţa palatului regal din inima Bucureştiului. M. S. Regele Carol II, familia regală şi reprezentanţii tuturor autorităţilor au urmat pe jos carul mortuar. In gară aşepta acelaşi tren care a adus sicriul dela Sinaia. In trenul mortuar a luat loc numai familia regală. Alte 2 trenuri cari aveau întrânsele pe reprezentanţii autorităţilor, au pornit spre Curtea de Argeş ceva mai târziu.

După amiază la ora 4 trenul a ajuns în Curtea de Argeş. Clipa în care trupul Reginei a fost coborât pe pământul oraşului care străjueşte mormintele regilor, a fost vestită cu 75 lovituri de tun, în vreme ce clopotele tuturor bisericilor sunau tânguitor. Sicriul a fost aşezat pe un afet de tun şi dus spre biserica domnească, unde se află îngropat Regele Ferdinand I-iul. In faţa bisericei a fost săvârşit sfântul prohod. Era de faţă toată familia regală, dimpreună cu M. Sa Regina Mărioara a Iugoslaviei, care sosise târziu din Anglia. După săvârşirea prohodului, sicriul cu rămăşiţele pământeşti ale Reginei Maria a fost coborât în mormânt, lângă iubitul Ei soţ Ferdinand, care a părăsit o acum 11 ani, dar cu care s'a întâlnit din nou, spre a nu se mai despărţi o vecinicie.

In clipa coborârii în mormânt a Reginei, 75 de lovituri de tun sguduiau văzduhul, iar în toate bisericile ţării, sutele de mii de credincioşi se rugau ferbinte pentru odihna celei dintâi Regine a tuturor Românilor, suspinând printre lacrimi:

— Să-i fie ţărâna uşoară!...

G. P.

Inchinare Reginei Maria

De-acuma, când marele-i suflet s'a dus
Alături de îngeri şi stele,
Plâng lacrimi de aur luceferi de sus
Pe plaiuri cu munţi şi vâlcele..

Regina cea bună cu suflet frumos
Şi gând strălucit ca'n poveste,
E Zâna-adormită sub codru umbros,
Când soarele moare pe creste...

Pe piept şi în preajma-i ard, maldăre vii,
Garoafe şi roze de sânge;
Prin sumbre vitralii sclipiri viorii
Resfrâng o lumină ce plânge...

Şi totuşi nu-i moartă Regina din munţi,
Ea doarme adânc şi visează.
Amurgu-i trimite, prin brazii cărunţi,
Un nimb strălucit ca o rază!

In visu-i etern, ca prin văluri de fum
Şi fulgere de epopee,
Ea vede viteji pe-al gloriei drum
Eşind viforoşi din tranşee...

Sunt marii Ostaşi, sunt copiii Ei dragi,
Nepoţii lui Ştefan-cel-Mare,
Cu braţele tari de stejari şi de fagi
Luptând pentru-a Ţării 'nălţare.

Ea luptă alături de ei, spre Ardeal,
Luceafăr de veghe'n abisul
Vâltorii, în care un viu ideal,
Stindard, îşi desfăşoară visul...

Dormi, mândră Domniţă, somn lung ca'n poveşti,
Cu visul Tău tainic de Zână...
Dormi lin şi visează... De-apururi Tu eşti
A Neamului nostru Stăpână...

Domniţele noastre străvechi te-or privi
Din mândre, slăvite morminte
Şi-alături de ele în veci va sclipi
Icoana Ta, Sfântă'ntre Sfinte!...

Dormi, Scumpă Domniţă, dormi somnu-ţi regesc,
In visu-ţi cu mândre podoabe,
Acolo la Argeş, sub schitul domnesc
Zidit cu măriri basarabe...

In Ţara pe care, din cer, Dumnezeu
O ţine sub scuturi de astre,
Slăvitul Tău suflet trăi-va mereu
Cu doinele şi basmele noastre!

Mircea Dem. Rădulescu.

FOIŢA

COPILUL MEU*)

de MARIA REGINA ROMÂNIEI

Moartea se târeşte pe pământ.. In toate ţările subt soare, tinereţea îşi risipeşte viaţa cu miile, mamele plâng şi ţărâna nu mai bea decât sânge. Şi fiindcă moartea e suverană, ea întinde mâna să culeagă şi mugurii cari aşteaptă să se deschidă mâne: ea întinde mâna ca să-mi smulgă şi odorul meu, cel de pe urmă născut, copilul sufletului meu!..

Nu sunt destui morţi, nu e destulă suferinţă, nu sunt destule jertfe. Orice femeie trebuie să încerce amarul despărţirii, trebuie să plângă şi să şi plece faţa în pulbere.

Intr'o vreme când fiii Regilor n'au dreptul să-şi arunce viaţa pe câmpul de luptă, — ca să pot înţelege mai bine lacrimile mamelor, — moartea s'a furişat în casa mea şi aşteaptă să mi-l răpească pe cel mai tânăr, pe cel mai nevinovat, pe cel fără apărare.

Culcat în albul patului îngust, el luptă împotriva unei mari şi nevăzute spaime, şi mi-se pare că şi eu lupt alături de el. Cu toate acestea dragostea nu poate să-l ajute, sunt neputincioasă în faţa durerii lui, pe care groaza mea nu poate să i-o aline, iar lacrimile nu sunt în stare să i răcorească sângele în friguri.

De jur împrejurul meu mor copiii altor mame; între zidurile odăii acesteia păzite se stinge şi-al meu...

Nu mai pot să-l opresc. El devine un simbol al tragediei ţării mele. Singur se apără împotriva unui duşman covârşitor, în aceiaş vreme când aproape la toate graniţele, oştile noastre se împotrivesc potopului năvălirii, care cotropeşte pas cu pas pământul binecuvântat al căminurilor noastre.

Copilul meu, — şi ţara mea... Dragostea, rugăciunile ce murmuram, încordările, sângele risipit, sunt zadarnice. Căci, fără îndoială, se găsesc ceasuri, care nu mai atârnă de voinţa oamenilor, care aparţin destinului.

*

Ziua mea, zi de sărbătoare naţională. Şi moartea pândeşte, pândeşte la căpătâiul copilului meu! Sunt aşteptată, m'aşteaptă şi răniţii — căci nu sunt oare şi ei copiii me? Zile întregi i am părăsit Din pricina crudei mele frământări nu i-am putut cerceta. Şi au nevoie de mine, îi simt cum mă chiamă. Câte-odată mi se pare ca în cercarea e prea grea, că judecata mi se clatină. Totuşi astăzi fiecare are un drept asupră-mi, şi chiar cel mai umil trebue să se poată apropia de inima mea.

Mi s'au adus flori, flori multe. Stau împrăştiate pe parchet, aruncate pe mese, pe scaune şi aerul e plin de mireasma lor. Ce înseamnă toate aceste flori? Mi-au fost trimise pentru o zi de moarte? Le iau în braţe şi mă grăbesc cu ele spre patul răniţilor. Vremea e scurtă... copilul meu moare. Chemarea lui mă urmăreşte, dar paturile sunt atât de multe, atât de multe... Voiu putea ajunge vreodată până la cel din urmă? Ce-şi zic ei oare când s'apleacă să mi sărute mâna? Nu le pot vedea limpede faţa, fiindcă ochii îmi sunt plini de lacrimi. Nu le pot auzi limpede cuvântul, de palpitarea îngrozită a inimii mele. Ce-şi şoptesc încet? Un nume flutură pe toate buzele: Mircea, Mircea! Ii urează sănătate copilului meu... El moare însă.. Nu ştiţi voi că moare? Inima mea strigă acest adevăr înfricoşat şi eu îngrop fiecare pat sub flori, cum, într'un vis de evlavie, aş acoperi cu ele aşternutul morţii.

*

Mircea se odihneşte; lupta lui s'a sfârşit; Mircea este al păcii; Mircea a murit. Camera durerii e tăcută acum, ţipetele sunt o amintire a trecutului, fiori de groază ai acestui pământ. Pentru el toţi aceşti fiori s'au dus. Ca o flacără mică, ce pâlpâie şi se stinge, aşa s'a sfârşit. Nici un strigăt, abia un suspin. Era trudit cu inima biruită.. Era un luptător prea tânăr, şi Dumnezeu i-a îngăduit să moară ca o mică flacără ce se stinge.. aşa i-a îngăduit Dumnezeu să moară...

E mort Mircea... Ziua morţilor. Frunzele cad, cerul plouă lacrimile părerilor de rău, şi-o ceaţă deasă ca un văl de jale acoperă pământul. Ziua morţilor. In ajun sufletul lui Mircea s'a ridicat la cer. Foile cad, de sus plouă lacrimi de păreri de rău, ceaţa s'a lăsat asupra pământului ca un văl de jale...

S'a sfârşit. E pecetluit mormântul, o piatră grea îi acopere faţa; lumânările s'au stins, troparele solemne s'au risipit, florile sunt obosite şi umbra a umplut biserica.

S'a sfârşit. Nici rugăciunile, nici lacrimile, nici durerea, nici desnădejdea nu mi te mai pot întoarce, Mircea, copil al meu. Am văzut cum îţi coborau sicriul mititel într'o groapă plină de întunecimi. şi ca aceste întunecimi să fie mai puţin sumbre, în golul lor am aruncat flori... Flori albe am aruncat...

Apoi te-am lăsat, dragul meu, am părăsit locul tău de odihnă, m'am întors către pustiul, către povara de neînlăturat a zilelor ce nu te vor cunoaşte; m'am întors spre casa unde patul tău a rămas gol, pe când tu, aşa de mic şi singur, dormi în sicriu sub pământ. Totuşi, Mircea, ştiu că acolo sub glie e numai bietul tău trupşor...

*) Scrisă cu prilejul tristei morţi a celui mai mic fiu al Reginei.

Numirea dlui Eugen Titeanu ca subsecretar de stat al Presei şi Propagandei

Dl Eugen Titeanu a fost numit subsecretar de Stat al Presei şi Propagandei Naţionale. Faptul acesta a fost întărit de toată breasla gazetărească, care cunoaşte meritele noului ministru.

Dl Eugen Titeanu este un organizator încercat şi în acelaşi timp un ziarist şi un scriitor ales. Bun cunoscător al chestiunilor gazetăreşti, dsa vine în mijlocul gazetăriei, ca şi în casa dsale, pe care nu de mult a părăsit-o şi pe care o cunoaşte ca nimeni altul.

Prin tinereţea şi puterea de muncă a noului Subsecretar de Stat al Presei şi Propagandei, cea care va avea de câştigat va fi desigur gazetăria, care are lipsă de un bun şi înţelept îndrumător. Căci în timpurile de azi, gazetăria trece prin nebănuite greutăţi de viaţă.

Dl EUGEN TITEANU
noul subsecretar de Stat al Presei şi Propagandei

COLŢUL PLUGARULUI

Ogoarele de vară

Pentru sămănăturile de primăvară trebue, negreşit, să arăm adânc din toamnă, adică să facem ogoare de toamnă; iar pentru sămănăturile de toamnă pământul trebue să fie arat, adânc din vară, adică să facem ogoarele de vară.

Ogoarele de vară sunt de mare folos In anii din urmă s'au făcut încercări anume cu sămănături puse în ogoare de vară, faţă de alte sămănături puse în pământ arat o singură dată, înainte de sămănat. Deosebirea a fost mare. Grâul sămănat în mirişte de orz, de ovăz sau chiar în mirişte de grâu, dacă se face ogor, dă producţie mai mare, decât grâul sămănat după porumb sau după orice altă plantă, însă fără ogor. Grâul după mazăre, sau după borceag, dă recoltă mare, numai dacă se face ogor de vară.

Acum este timpul să se facă ogoare de vară, îndată după ridicatul recoltelor, şi înainte de a se usca pământul.

Să se are adânc. Dacă se întârzie, pământul se usucă şi plugul nu mai intră îndeajuns Cu cât arătura este din timp, cu atât este mai bine, căci pământul are vreme să dospească până la toamnă. Dacă vin ploi, arătura trebue săpată după fiecare ploaie ca ce s'a svântat pământul, pentruca apa intrată în pământ să nu se piardă în vânt.

La toamnă, înainte de sămănat, pământul se va ara uşor sau se va lucra cu cultivatorul numai pentruca sămânţa să se îngroape.

Ogorul de vară este cheia plugăriei. Cine se scumpeşte şi nu face arături de vară, are pagubă de patru şi de cinci ori mai mare.

Plugarul destoinic şi priceput se cunoaşte după cum munceşte pământul: el face arături de vară în locurile ce le va sămăna în toamnă, şi arături de toamnă, în locurile ce le va sămăna în primăvară.

Apărarea pădurilor

Legea circulaţiei materialului lemnos, publicată în Monitorul Oficial Nr. 122 din 31 Mai a. c., prevede confiscarea şi vinderea la licitaţie a lemnelor de foc şi de lucru, care se transportă fără chitanţă de vânzare ori bonuri de transport.

Se atrage luarea aminte populaţiei, să ceară vânzătorilor chitanţele care să dovedească de unde le are.

Nu aruncaţi chibrituri şi ţigări în păduri ori în ierburile din apropierea lor, căci pe timpul călduriior şi marii uscăciuni se poate aprinde lesne pădurea, distrugând agoniseala mai multor zeci de ani.

Nu faceţi foc în păduri decât în vetrele ferite şi nu plecaţi până nu-l stingeţi.

Nu păşunaţi vitele în păduri, căci se distrug arborii tineri, făcând pagube pădurii care trebue să producă lemne şi nu iarbă. Contravenienţii vor fi amendaţi.

Nu rupeţi vârfurile şi crăcile arborilor, nu i ciopliţi şi cojiţi pentru un mic folos ce-l puteţi avea azi, căci prin rănile făcute intră boalele cari îi putrezesc şi usucă, desmoştenindu-vă copiii de această mare bogăţie.

Focul din răsărit

în loc să se potolească, mai tare se aprinde

Despre frământările din Răsărit lumea a început să vorbească cu multă aprindere, de când Rusia şi-a vârât şi ea nasul în treburile dintre Japonia şi China. Războiul din partea aceea a lumii, poate fi împărţit în două: 1 Lupta Japoniei pentru a câştiga pământ, căci populaţia mare nu mai este încăpătoare pe teritoriul mic al Japoniei de azi şi 2. Lupta Japoniei în faţa încercării Rusiei de a cuibării comunismul în China.

Războiul dintre China şi Japonia a izbucnit din aceste 2 pricini. Rusia s'a speriat de năvala japonezilor, cari înaintează cu paşi repezi spre hotarele Rusiei. Ca să le stânjenească înaintarea, au început să dee sprijin Chinei. I-a trimis pe cei mai buni ofiţeri cari să conducă războiul de împotrivire faţă de japonezi. A trimis arme, maşini şi mult material de război, izbutind să încetinească înaintarea japonezilor. In schimbul acestui ajutor, Rusia cerea supunerea spirituală a Chinei, adecă lăsarea drumului liber pentru comunism în China.

In faptul acesta Japonia şi a văzut primejduite interesele în China. Ea avut de luptat împotriva alor 2 ţări, ceeace i a slăbit simţitor puterile. De aceea, s'a gândit să termine cu amestecul Rusiei în China.

Guvernul japonez a trimis o delegaţie de ofiţeri, cari să cerceteze pricina unei încăerări de pe graniţă. Delegaţia mai avea însărcinarea să facă cunoscut Rusiei, că amestecul în treburile din China sunt supărătoare Japoniei şi aceasta va schimba îndată politica sa, dacă Rusia nu işi va vedea de trebă. Se pare, că răspunsul Rusiei a fost următorul: In loc să asculte rugămintea Japoniei, a arestat pe cei 60 de ofiţeri, în semn că nu are de gând să asculte poruncí dela Japonia.

Focul războiului este ca şi aprins. Nu mai rămâne alta decât ca trupele, ori deoparte, ori de alta, să pornească la atac. Crâncen război se va încinge acum între Japonia şi Rusia. Mai crâncen decât cel cu China. Când întreg răsăritul va fi încăerat, nu putem crede că Europa, sau alte ţări din lume, ca America de pildă, vor sta cu mânile în şold. Aşa i făcut omul, să încerce a despărţi pe 2 cari bat, şi se pomeneşte şi el încăerat. Aşa se va întâmpla şi în Răsărit. De altfel Spania, este o pildă destul de grăitoare.

Părerea unui cunoscător cu privire la aflarea unui loc pentru aşezarea jidovilor

Problema aflării unui loc potrivit pentru aşezarea jidovilor a început să fie luată în seamă de aproape toate ţările lumii. Inseşi ţările cari îi au dragi pe jidovi, când veni vorba să-i adăpostească pe cei fugiţi din altă parte, s'au cocit. Asta vine cam astfel: Imi place războiul, dar numai să-l privesc!... Se apucă de piept, — ţările cari iubesc pe jidovi — cu ţările cari îi fugăresc, dar nu se încumetă să le spună, veniţi la noi cei fugiţi, că vă dăm noi adăpost. Acum în urmă, văzând că nu mai e chip să se mai codească, s'au gândit foarte serios la aflarea unui mijloc de a duce la bun sfârşit problema jidovească.

Toate ţările vor fi împotriva jidanilor.

America, Canada, ţările din America de miazăzi, au loc îndestulător, nu pentru câţi jidani sunt acum în lume, ci cât pentru de 100 de ori atâta. S'a făcut propunerea ca jidanii fugiţi din Europa, — căci deocamdată Europenii îi fugăresc — să fie duşi în America. Iată ce s'a răspuns: »Poporul american nu este potrivnic jidovilor pe care îi are în clipa de faţă. Inmulţirea jidanilor cu alţii aduşi din Europa, ar ridica pe dată şi la americani problema antisemită (potrivnică jidanilor) şi s'ar porni şi acolo o mişcare, cum este azi în Germania». Ducerea jidovilor în America a căzut. Oamenii se frământă acum unde să le găsească loc.

Loc în Africa

Contele Condenhooc-Kalengi a scris următoarele în legătură cu colonizarea jidovilor: Ţara cea mai potrivită pentru colonizarea jidanilor ar fi Rhodezia din Africa de miazăzi. Această ţară, care este foarte bogată, poate cuprinde toţi jidovii de pe faţa pământului. Viaţa europenilor aici este foarte uşoară. Nu sunt călduri mari, ca în alte părţi ale Africei, astfel că rasa albă poate trăi foarte uşor. Dacă popoarele ar putea cădea la o înţelegere, jidanii ar putea fi colonizaţi foarte uşor în Rhodesia. In chipul acesta ar înceta lupta împotriva lor, care creşte în fiecare clipă.

In vreme ce creştinii caută toate căile pentru a înlesni o aşezare a jidanilor, ei, jidovii, nu numai că nu dau o mână de ajutor pentru ducerea la bun sfârşit a acestei chestiuni, ci chiar se împotrivesc, îngreunează, îngreunează sfătuirile, vâră beţe între roate. Ei îşi fac socoteala, că prin aceasta vor putea înlătura primejdia care îi paşte. Foarte greşită socoteală! Jidanii să iee aminte, că dacă vor nimici încercările de a-le veni în ajutor, răul tot împotriva lor se va îndrepta. Căci astăzi sau peste 10 ani, ei tot vor trebui să plece. Acum pot pleca cu buna, dar atunci vor trebui să plece cu alai!

Cu prilejul mergerii

Regelui şi Reginei Angliei la Paris,

între Anglia şi Franţa s'au întărit legăturile de prietenie

In săptămâna trecută capitala Franţei a adăpostit pe Regele şi pe Regina Angliei. S'au desfăşurat cu acest prilej în Paris sărbări strălucitoare, aşa cum ştiu francezii să arate când primesc un oaspe atât de ales. Ziarele spun că nici odată oraşul Paris nu a cunoscut strălucirea şi împodobirea pe care a cunoscut o cu acest prilej Insuşi Regele şi Regina Angliei au rămas încântaţi de aceasa primire care li s'a făcut.

Mergerea domnitorului Angliei la Paris are tâlcul ei politic. Francezii, care sunt foarte isteţi politicieni, se folosesc de aceste ocaziuni, ca să poată pune la cale planuri ce privesc politica din afară. Scopul acestei vizite a Regelui şi Reginei Angliei a fost prin urmare şi cu o latură politică. Intre Anglia şi Franţa s'a legat o înţelegere tainică, militară, ca să se ajute una pe alta în caz de război. Faptul acesta este un răspuns la svonurile, cari în vremea din urmă întăreau tot mai mult, că pretenia dintre Anglia şi Franţa s'ar fi răcit. Drept oricare alt răspuns, cele 2 ţări au dovedit şi de data aceasta, că prietenia dintre ele nu poate fi ruptă.

Germania şi Italia au urmărit cu multă atenţiune consfătuirea dintre Anglia şi Franţa. Nu se ştie dacă aceste două ţări au privit cu ochi buni acest fapt. Unele ziare scriu că mergerea în Franţa a domnitorului Angliei, va sili pe Germania şi Italia să strângă şi ele prietenia. Şi atunci în Europa rămân faţă în faţă tot 2 tabere: Deoparte Anglia şi Franţa, de alta Germania şi Italia.

Cu asta nu se poate spune că pacea a fost întărită.

Un aeroplan de călătorie s'a prăbuşit în munţii Bucovinei

omorând 10 călători şi 4 oameni cari îl conduceau

Sâmbătă în 23 Iulie, la ora 4 după amiază, şi-a luat zborul din Cernăuţi un aeroplan mare, înlăuntrul căruia se aflau 10 călători şi 4 conducători. Aeroplanul venia din Polonia şi avea de făcut drumul spre Bucureşti. După câteva minute dela ridicarea în văzduh, aeroplanul a întâlnit o furtună puternică care l-a silit să coboare subt nori. Din pricina ceţei aeroplanul s'a lovit de vârful unui munte, prăbuşindu-se la pământ, în hotarul comunei Stulpicani din judeţul Câmpulung.

Cei dintâi cari au ajuns la locul nenorocirii au fost câţiva ciobani, cari au văzut aeroplanul intrând într'un nor gros, au auzit o bubuitură puternică şi pe urmă l-au văzut căzând la pământ.

Priveliştea care s'a înfăţişat înaintea ochilor, a fost îngrozitoare. Din cei 14 oameni cari se aflau înlăuntrul aeroplanului, nici unul nu a scăpat cu viaţă. In scurtă vreme au ajuns la locul nenorocirii şi autorităţile, cari după cele dintâi cercetări, au descoperit numele celor morţi. Şi-au găsit moartea: 4 conducători de aeroplan, toţi polonezi, apoi câţiva ofiţeri streini, din Japonia, cari erau trimişi la înmormântarea Reginei Maria şi câţiva călători români.

In cădere aeroplanul a intrat în trunchiurile de brazi, găurind trupurile nefericiţilor călători. Marea nenorocire a aruncat un val de durere asupra familiilor celor morţi.

Despre arderea trupului şi prefacerea lui în cenuşe

Apucături francmasonice cari sunt împotriva credinţei noastre

In Bucureşti se află o societate de arderea trupului după moarte, cu numele »Cenuşa«. Aceasta societate, care este condusă de francmasoni, face o propagandă desmăţată împotriva înmormântării creştineşti, îndemnând pe credincioşi să se înscrie în aceasta societate, plătind în viaţă o sumă mică de bani, pentru care după moarte, trupul este ars şi cenuşa îngropată, fără prea mare cheltuială!

Impotriva acestei erezii, o seamă de reprezentanţi aleşi ai bisericei noastre ortodoxe, au pornit o luptă aprigă. Printre aceşti luptători cu peana se află şi profesorul Nichifor Crainic dela Bucureşti, care iată ce scrie despre această societate:

»Incenuşarea este o întreprindere francmasonică. Lucrul acesta îl întăreşte înseşi publicaţia »Cenuşei« care scrie negru pe alb: »Societatea »Cenuşa« nu este o asociaţie politică sau religioasă, nici nu lucrează în folosul particular al cuiva, ci este un aşezământ de bine public şi *nu face nici o deosebire de credinţă*. Dar aceasta este întocmai socoteala francmasonică ateistă (fără Dumnezeu). Cine nu are o credinţă religioasă le admite pe toate, îi sunt indiferente.

La ce se mărgineşte atunci această întreprindere potrivnică întregului cadru spiritual în care aşteaptă viaţa neamului nostru? La o industrie lugubră (înfiorătoare) de a transforma morţii în cenuşă. Crematoriul (cuptorul de ars trupul) nu e altceva decât o fabrică de încenuşare a omului, cu o semnificaţie (importanţă) spirituală tot atât de mare ca a oricărei fabrici de cleiuri, bunăoară, care transformă oasele şi sgârciurile vitelor în substanţe lipicioase. Această industrie n'are altă chemare decât cea economică: arderea trupului este mai ieftină decât înmormântarea!

Iată la ce se mărgineşte, pentru filosofia masonică a cenuşei, cultul morţilor, care pentru noi, face parte din cultul patriei şi din cultul ortodox! Intreprinderea este în contra creştinismului fiindcă nu crede în dogma învierii şi nimiceşte ritualul ortodox al înmormântării. Intreprinderea este antinaţională, fiindcă rupe legătura tainică dintre cei vii şi pământul patriei, făcând să dispară mormintele«.

Am încrestat aceasta părere, ca să arătăm cetitorilor câtă erezie şi viclenie ascunde într'ânsa francmasoneria. Cu toate că guvernul a desfiinţat-o, francmasoneria totuşi lucrează, prin societăţi de arderea trupului, cum este »Cenuşa« din Bucureşti, prin sectele religioase, chiar şi acelea cari după desfiinţarea sectarismului, au fost îngăduite. Toate acestea sapă de zor la temelia credinţei noastre strămoşeşti, izbutind să prindă cu arcanul credincioşii slabi de înger, pe cari îi poartă apoi pe calea pierzării.

Credinţa noastră strămoşească, ne îndeamnă să luptăm din răsputeri împotriva acestor sminteli cari sunt o neînchipuită de mare primejdie pentru sufletul nostru.

Noutăţi — Ştirile săptămânii

Viteji mai sunt jidanii, — nevoe mare. Un advocat din Polonia, Wilhelm Rippel, s'a făcut comandant de oşti. S'a legat adecă să strângă nici mai mult nici mai puţin de 10 mii de soldaţi, toţi jidani, cu cari să plece în Palestina şi să-i »stropşească« pe arabi.

Războinicul Rippel de altfel este un jidan ticălos. Acum 2 ani a mai mâncat banii cari i au fost daţi să mai facă o astfel de armată. A mâncat şi banii, şi armata. Acum se zice că Rippel vrea foarte serios să se apuce de treabă. Vrea adecă să facă ceeace nu pot face englezii, să-i alunge pe arabi din Palestina.

Un ziarist polonez, foarte hazliu de altfel, i-a făcut jidovului Rippel următoarea propunere: »Când va ajunge în Palestina şi va da faţă cu oştile arabe, să cheme căpetenia arabilor şi să se bată, ca David cu Goliath«... N'aşi dori să fiu în pielea jidovului, — a încheiat glumeţul ziarist polonez...

In fiecare zi 500 de jidani părăsesc Austria. Măsurile speciale luate de stăpânirea germană nu-i mai lasă pe jidani să se socotească prea mult. Mai cu seamă comercianţii şi industriaşii pleacă. Unele ziare scriu că pleacă în ţările apusene. Acestea sunt Franţa, Belgia, Italia, Spania şi încă câteva. Zice că marii industriaşi jidani de prin aceste ţări i-au luat pe toţi în slujbă.

Ţara noastră nu face parte dintre ţările apusene. Dar oare la noi nu vin, dacă nu sântem în apus? Nu strică să se pună pază bună pentru cei cari ar dori să ne facă cinstea de oaspeţi. N'ar strica nici să se înmoaie paza pentru acela cari ar voi, poate, să plece. Se încumetă să părăsească vreunul pământul acesta al făgăduinţei? Noi nu credem!...

Incepem a crede că într'adevăr, Stalinul Rusiei s'a apucat, cu toată hotărârea, să-i mături pe jidovi. L'o fi silind poporul sau o face din îndemnul lui lăuntric — asta nu putem şti. Fapt este că în Rusia, mişcarea împotriva jidanilor începe să fie mai puternică şi de cât în Germania. Până când în Germania jidanii sunt scoşi cu buna, în Rusia, cum este obiceiul pământului, sunt omorâţi.

Cea dintâi măsură, foarte sănătoasă a lui Stalin, a fost următoarea: La cele din urmă alegeri de miniştri în sovietul Rusiei de răsărit, au fost scoşi toţi jidanii. In acest soviet nu se află miniştri decât ruşi curaţi.

Acum în urmă, primim o telegramă din **Kiew** care astfel sună: »In săptămâna trecută, în oraşul Dobrianka s'a ajuns la grave mişcări antisemite. A fost jefuit un întreg cartier numit Podobrianka, locuit numai de jidani. Mulţi jidovi au fost bătuţi crunt. La mişcări a luat parte tineretul komsomol (comunist). După jefuirea cartierului, komsomolii au ocupat podul dintre cartier şi oraş, oprind pe jidani să meargă în centrul oraşului. Sosirea unor detaşamente G. P. U. (poliţia secretă) au pus capăt tulburărilor. Au avut loc arestări în mulţime. Printre cei arestaţi se află foarte mulţi învăţători ucraineni".

Să auzi şi să nu crezi! In Rusia cea stăpânită de jidovi, aceste întâmplări vestesc o trezire care ne bucură.

I. P. S. Sa Patriarhul Miron a împlinit 70 de ani. Frumoasa vârstă a a capului bisericei noastre ortodoxe a fost sărbătorită de către membrii guvernului, cari s'au dus la sfânta Patriarhie şi i-au urat P. S. Sale zile îndelungate. Patriarhul a rămas foarte plăcut mişcat de urările membrilor guvernului, cari i au dat cu acest prilej în dar o peană de aur.

Din toate părţile ţării P. S. Patriarh a primit multe telegrame de urare din partea enoriaşilor.

Cine are viaţa cea mai lungă. Printre animale, mai mult trăeşte broasca ţestoasă şi papagalul, cari ating vârsta de 500 de ani. Urmează la rând elefantul, vulturul, rechinul, care este un peşte mare şi primejdios.

Un cercetător francez a făcut o foarte curioasă socoteală asupra oamenilor. Dânsul zice că politicianii ating vârsta mijlocie de 69 de ani. Urmează la rând soldaţii, scriitorii, plugarii, iar cel mai puţin trăesc regii şi prinţii, cari — după socoteala francezului — ating vârsta mijlocie de 58 de ani.

Recolta de orez din ţară. In anul acesta vom avea o foarte bogată recoltă de orez. După socotelile ministerului agriculturii cantitatea totală de orez va fi la 59 mii de vagoane. In câţiva ani nu vom mai avea lipsă să aducem orez din străinătate.

Asupra Ţării s'au abătut furtuni însoţite de trăznete şi de grindină. Judeţele cari au suferit mai mult sunt Sălajul şi Hunedoara unde grindina a făcut pagube însemnate. In câteva comune din Sălaj, recolta din anul acesta a fost cu desăvârşire nimicită. Pagubele întrec suma de 10 milioane lei.

LIBERTATEA a avut bucuria de a vedea că cetitorii ei, ani de zile, au ţinut la omenia lor. Aceasta au dovedit-o plătind foaia. Este o cinste care ridică pe cetitori, dând ***dovadă*** *prin aceasta că înţeleg a nu ceti foaia gratuit.*

In timpul din urmă am observat însă că unii dintre cetitori nu se ţin de plată. Socotim că unii dintre ei nu au primit foaia fie că s'a pierdut ori a fost oprită şi nu din vina lor nu au putut plăti. In acest caz să se îndrepte cu întrebare la poştă, căci de aici foaia o trimitem regulat. Aceia cari o capătă, dorim din toată inima să rămână în cinstea cea cunoscută de noi de ani de zile şi să ne trimită cât mai neîntârziat plata abonamentului.

POŞTA „LIBERTĂŢII"

Sârbu Gheorghe, Sârbu Ioan şi Bolgea Gh.-Ohaba Timişană. Am primit poeziile. Incepând din numărul viitor vom începe să le publicăm. Mai trimiteţi, dar culese numai din gura poporului. Adresaţi-le la redacţie, în Cluj, Calea Moţilor 59, pe numele redactorului Gavril Pop.

Flaviu Degan. Cu problema «Asigurărilor Sociale» ne vom ocupa într'un număr viitor.

Tipografia Astra Ardeleană S. A. R. Cluj, Calea Moţilor 59.